1

Hoofdlijnen

1.1 Inleiding

Met het jaarverslag legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over de resultaten en de financiën in 2025. In dit hoofdstuk beschrijven we de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen.

In 2025 vierden we het 750-jarig bestaan van de stad. Met als feestelijk hoogtepunt het Festival Op de Ring. We vierden de verjaardag van de stad op het Museumplein. Amsterdam ontving als cadeau 750 bomen die we door de hele stad planten. Ook feestelijk was de terugkeer van SAIL na 10 jaar. Het grootste openbaar toegankelijke evenement van Nederland. De evenementen vergden veel voorbereiding en aandacht, van onze organisatie en de hulpdiensten. Het college staat voor een stad waarin iedereen zichzelf kan zijn. Ook in 2025 werden we op meerdere momenten opgeschrikt door hevige geweldsincidenten tegen vrouwen, LHBTI+ en andere minderheden. Dit vinden wij als college onverteerbaar. We maakten € 25 miljoen beschikbaar om te investeren in de toekomst van het Joods leven in Amsterdam. Ook maakten we extra middelen vrij om de veiligheid voor vrouwen en de sociale veiligheid in de openbare ruimte te vergroten. Tegelijkertijd was er een toename van incidenten als gevolg van verward en onbegrepen gedrag. Iets wat ook onze drukbezette politie-eenheid zwaar belast. Om hier sneller tegen te kunnen optreden en preventief te handelen is er in 2025 een centraal meldpunt opgericht.

We gingen in 2025 door met het versterken van onze eigen organisatie. De gemeente kampt met een hoog verzuim (gemiddeld 9,7% in 2025), wat de dienstverlening, uitvoeringskracht en het werkplezier van medewerkers niet ten goede komt. Het college heeft daarom ingezet op een gerichte en structurele aanpak om het verzuim binnen de gemeentelijke organisatie structureel terug te dringen. Om verder te werken aan een meer diverse en inclusieve organisatie stelde het de raad begin 2025 de vernieuwde bestuursopdracht Inclusie en Diversiteit vast, met daarin aanvullende maatregelen voor een diverser personeelsbestand.

Op 6 januari 2025 ging het nieuwe financiële systeem (AFIS) live. Vrijwel direct na de livegang waren er problemen met het uitbetalen van facturen. Door het instellen van een crisisorganisatie zijn deze achterstanden weggewerkt. Ook andere functionaliteiten van AFIS kampten met problemen, daarom startten we met een doorontwikkeling.

1.2 Terugblik op de inzet en bereikte resultaten

1.2.1 Een sociale en verbonden stad

In Amsterdam kozen we ervoor om in 2025 de opvang en begeleiding van 500 ongedocumenteerden voort te zetten. Dit ondanks het sluiten van de Landelijke Vreemdelingenvoorziening vanaf 1 januari 2025. Voor ongedocumenteerden buiten de opvang is gewerkt aan toegang tot zorg, onderwijs, voedsel en informatie. Ongeveer 1.000 ongedocumenteerde huishoudens ontvingen voedselnoodhulp.

Met de Amsterdamse Voetbal Agenda is ingezet op het versterken van voetbalverenigingen die in zwaar weer verkeerden. Inmiddels hebben we het tij gekeerd. Commerciële voetbalscholen zijn grotendeels gereguleerd waardoor een gelijk speelveld is gecreëerd en meer clubs maken gebruik van de intensieve ondersteuning. Ondanks het wegvallen van rijksmiddelen voor kunst en cultuur, werkten we samen met het Cultuurfonds om de impact te compenseren. Gratis muziekeducatie in het basisonderwijs is behouden. Daarnaast is de ontwikkeling van het Nationaal Slavernijmuseum in volle gang: de stichting is opgericht en een directeur-bestuurder en raad van toezicht zijn benoemd.

In 2025 is geïnvesteerd in kansengelijkheid, onderwijskwaliteit en gezonde schoolgebouwen. We hadden extra aandacht voor gelijke kansen voor de Amsterdamse jeugd. Met de uitvoering van het beleidskader ‘Sociale Basis’ investeerden we in de sociale basis, zoals buurtkamers en jongerencentra, met name in Nieuw-West, Zuidoost en Noord.

Het lerarentekort is voor het tweede jaar op rij gedaald. In het MBO is het stagepact uitgebreid naar meer dan 100 bedrijven en instellingen die zich binden aan een eerlijke vergoeding voor MBO-stagiairs.

De arbeidsmarkt koelde af, met een mismatch tussen vraag en aanbod, vooral onder jongeren. We pasten de re-integratiedienstverlening hierop aan, met intensievere begeleiding voor kwetsbare groepen. Via de Garantieknop is de bestaanszekerheid verzekerd voor mensen die terugvallen op een uitkering. Ook zijn extra investeringen gedaan via de agenda ‘Bestaanszekerheid’ en wordt ingezet op een eerlijkere verdeling van rijksmiddelen om armoede onder werkenden tegen te gaan.

1.2.2 Duurzame toekomst

Het college zette zich in 2025 onverminderd in voor CO_2-reductie. Onder andere via de nieuwe koers voor de warmtetransitie stimuleren we warmtepompen en intensiveren we de isolatie van woningen. Ook maakte het college afspraken met de acht meest energie-intensieve bedrijven in de stad om hun CO_2-uitstoot te verminderen. De opwekdoelen voor zonne-energie in 2025 zijn behaald: in totaal 360 MWp is gerealiseerd. Het college heeft daarnaast gestuurd op de ontwikkeling van windenergie aan de hand van het in 2025 vastgestelde programma Wind Amsterdam.

Door de groei van woningbouw, mobiliteit en economische activiteiten neemt de druk op het stroomnet toe. In 2025 zijn 69 elektriciteitshuisjes gerealiseerd, waardoor de netcapaciteit op wijkniveau is vergroot en lokale knelpunten zijn verminderd.

1.2.3 Een leefbare en groeiende stad

In 2025 zijn 6.053 permanente woningen en 660 tijdelijke woningen opgeleverd (39 procent sociaal, 33 procent middensegment, 28 procent vrije sector). Daarmee is een duidelijke stijgende lijn zichtbaar ten opzichte van eerdere jaren. Door lastige marktomstandigheden, waaronder geopolitieke onzekerheid, netcongestie, stijgende rente, hogere bouwkosten en personeelstekorten, blijft het uitdagend om tot haalbare projecten te komen.
Verder stelde de raad in november de geactualiseerde Omgevingsvisie Amsterdam (OVA) 2050 vast. Hierin zijn de omgevingsvisies van Amsterdam en Weesp samengevoegd.

Naast nieuwbouw zette het college zich ook in voor de bestaande bouw. Met de schimmelaanpak werd in 2025 steeds zichtbaarder hoeveel Amsterdammers in ongezonde woningen wonen. We maakten extra middelen vrij om meer nadruk te leggen op vroegtijdige signalering, intensieve huisbezoeken en gerichte communicatie. Het college zette zich daarnaast met het in 2025 gestarte doorstroomoffensief in voor het beter benutten van de bestaande voorraad woningen. Het doel is om Amsterdammers te laten wonen in een woning die past bij hun gezinssituatie, levensfase, financiële situatie, of zorgvraag.

In september kocht de gemeente het ADM-terrein in het Westelijk Havengebied. Hierdoor komt deze grond na 40 jaar weer in het bezit van de gemeente. De aankoop biedt ruimte aan bedrijven die momenteel elders in de stad gevestigd zijn, waardoor weer ruimte ontstaat voor woningbouw in Haven-Stad en de druk op de Houtrakpolder wordt verminderd.
Ook stelden we de toekomst van Ruigoord voor 25 jaar veilig, door het toekomstplan over Ruigoord definitief te maken.

Bijzondere aandacht ging ook uit naar het versterken van de leefbaarheid in de stad. Om de druk van massatoerisme te verlichten, kondigden we onder andere strengere regels voor toeristenwinkels aan.

We zagen daarnaast dat de afvalinzameling ondanks alle inspanningen nog niet op orde was. Het college besloot daarom om weer gebiedsgericht te gaan werken. De inzamelroutes zijn geoptimaliseerd en de Aanpak Bijplaatsingen richt zich op 1.500 probleemlocaties. Campagnes zijn gestart voor afvalproblemen rond karton, winkels, woningen en studenten. Bij bedrijfsafval is de inzameling van losse zakken gestopt en bij het huishoudelijk afval starten we ook met de uitfasering van de zakkeninzameling van huishoudelijk afval. Verdere verbetering van de afvalinzameling blijft ook in 2026 nodig.

De gemeente bouwde 1.000 parkeervlakken om tot speelplekken, fietsparkeerplaatsen of groen. Dit komt voort uit de uitvoeringsagenda ‘Amsterdam Maakt Ruimte’. Ook was er een toename van 3,5 procent groenvlakken en 2,4 procent bomen. De verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers is verbeterd, onder andere door de invoering van 30 kilometer per uur in de stad. Helaas is er toch een verhoging van het aantal verkeersslachtoffers te zien. Om de veiligheid te vergroten maakten we ons hard voor een minimumleeftijd en helmplicht voor fatbikes; een lokaal verbod in het Vondelpark gaat in medio 2026.

Per 1 januari 2025 geldt binnen de S100 een uitstootvrije zone voor bestelauto’s en vrachtwagens.

Door werkzaamheden en afsluitingen van rijkswegen is daarnaast een regionale communicatiecampagne gestart, met als resultaat 17 procent minder autoverkeer in de spits en 10 procent minder buiten de spits.

1.3 Rekeningresultaat en exploitatie

Het jaarverslag geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit gebeurt aan de hand van de baten en lasten, het rekeningresultaat en een aantal financiële kengetallen. In de oorspronkelijke begroting, de Begroting 2025, is uitgegaan van een structureel sluitend financieel beeld. Dit is gerealiseerd door hogere inkomsten uit het gemeentefonds en door getroffen maatregelen van de gemeente.

De realisatie over 2025 wijkt op onderdelen af van de begroting en de najaarsnota. Deze afwijkingen hangen samen met ontwikkelingen in de uitvoering, zoals vertragingen in projecten, verschillen tussen geraamde en gerealiseerde uitgaven en mutaties in rijksmiddelen. Per saldo resulteert dit in een positief rekeningresultaat.

De cijfers laten zien dat de gemeente financieel gezond en weerbaar is. Tegelijkertijd staat de financiële positie onder druk, onder andere door oplopende investeringen en ontwikkelingen in de structurele baten en lasten. Dit vraagt blijvende aandacht.

In de volgende paragrafen wordt dit nader toegelicht. Daarbij wordt ingegaan op de ontwikkeling van de baten en lasten, het rekeningresultaat en de belangrijkste afwijkingen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de structurele exploitatieruimte, de balans en de financiële kengetallen, waaronder het weerstandsvermogen en de rechtmatigheid.

1.3.1 Toelichting op de baten, lasten en het rekeningresultaat

Onderstaande figuur toont het verloop van de baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves gedurende het jaar.

Figuur 1. Ontwikkeling in baten en lasten en reservemutaties in 2025

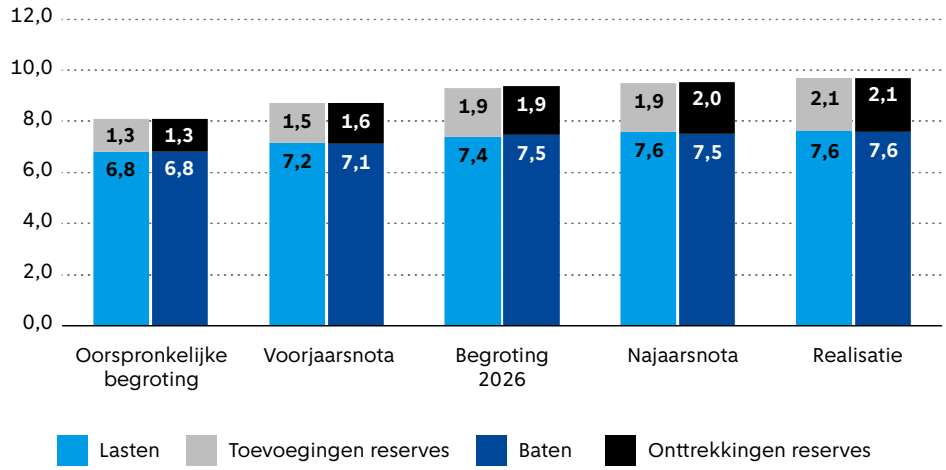

Uit de figuur blijkt dat de baten in 2025 hoger zijn dan de lasten. Dit leidt tot een positief rekeningresultaat van € 53,1 miljoen.

Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting is uitgegaan van een sluitende begroting. Gedurende het jaar is het financiële beeld via de voorjaarsnota, de bijgestelde begroting en de najaarsnota stapsgewijs aangepast. Daarbij zijn zowel de baten als de lasten toegenomen. In alle begrotingsmomenten is zichtbaar dat baten en lasten zich in samenhang ontwikkelen, waarbij de baten over het algemeen iets hoger liggen dan de lasten.

De gerealiseerde baten liggen ongeveer € 0,8 miljard hoger dan in de oorspronkelijke begroting. Dit hangt onder andere samen met hogere rijksmiddelen en bijdragen van derden. De gerealiseerde lasten liggen ongeveer € 0,8 miljard hoger dan oorspronkelijk begroot, met name door hogere uitgaven als gevolg van de hogere rijksmiddelen en ontwikkelingen in de uitvoering.

Ook de mutaties in de reserves zijn gedurende het jaar toegenomen. Zowel de onttrekkingen als de toevoegingen liggen ongeveer € 0,8 miljard hoger dan oorspronkelijk begroot. Dit wordt voor een belangrijk deel verklaard door wijzigingen in de inrichting van reserves, waaronder het bundelen van financieringsreserves in de reserve Vermogensopbouw. Een deel van deze mutaties was niet voorzien in de oorspronkelijke begroting, waardoor verschillen ontstaan tussen begroting en realisatie.

De ontwikkeling van baten, lasten en reserves laat zien dat het financiële beeld gedurende het jaar kan wijzigen door uitvoeringsontwikkelingen en bijstellingen in beleid en financiering.

Voorspellende waarde

De verschillen tussen begroting, najaarsnota en jaarrekening laten zien dat het financiële beeld gedurende het jaar kan verschuiven. Dit hangt samen met ontwikkelingen in de uitvoering, zoals vertragingen in projecten, verschillen in besteding en het moment waarop inkomsten worden gerealiseerd.

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het verbeteren van de voorspelbaarheid van de begroting. In 2025 zijn stappen gezet om het inzicht in de uitvoering en de kwaliteit van rapportages te verbeteren.

Vanaf de Begroting 2027 wordt structureel bezien in hoeverre realisatiecijfers aanleiding geven tot aanpassing van ramingen. Daarbij wordt systematisch gebruikgemaakt van inzichten uit eerdere jaren en begrotingsbijstellingen. Hiermee wordt beoogd de begroting stabieler en beter voorspelbaar te maken. Daarnaast wordt het inzicht in afwijkingen tussen begroting en realisatie verder verbeterd, onder andere via het dashboard bij het jaarverslag, zodat ontwikkelingen gedurende het jaar beter navolgbaar zijn.

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties mondt uit in het rekeningresultaat. Onderstaande figuur toont het verloop van het begrote en gerealiseerde resultaat gedurende 2025.

Figuur 2. Verloop rekeningresultaat 2025 (bedragen x € miljoen)

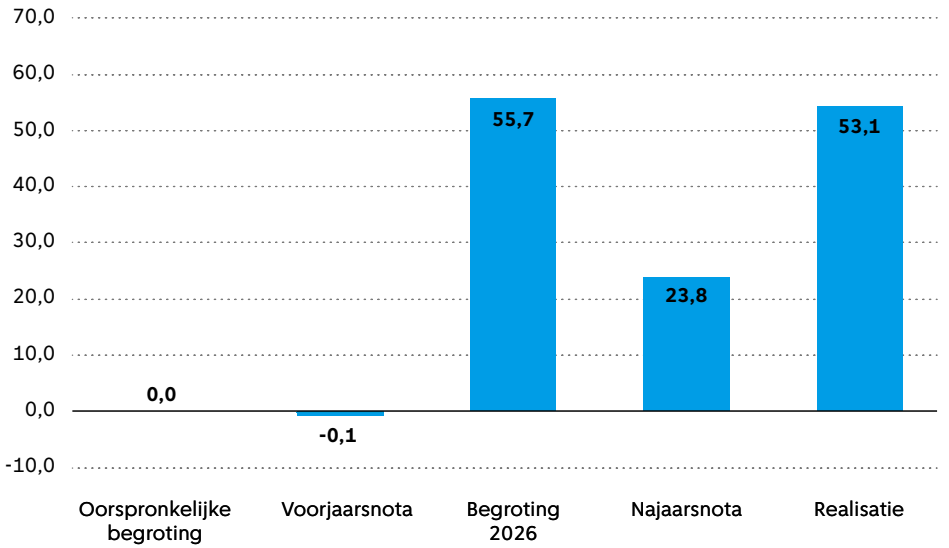

Bij het opstellen van de oorspronkelijke begroting is uitgegaan van een sluitende begroting. Bij de Begroting 2026, waarin ook de jaarschijf 2025 is geactualiseerd, is dit bijgesteld naar een positief resultaat van € 55,7 miljoen. Dit positieve resultaat was nodig om de algemene reserve aan te vullen tot de normhoogte. In de najaarsnota is het resultaat vervolgens neerwaarts bijgesteld tot € 23,8 miljoen, voornamelijk door mutaties binnen programma's.

Uiteindelijk laat de jaarrekening een voordelig rekeningresultaat zien van € 53,1 miljoen. Daarmee is het resultaat € 29,3 miljoen positiever dan verwacht bij de najaarsnota.

De afwijking ten opzichte van de najaarsnota wordt met name verklaard door ontwikkelingen binnen een aantal programma's. Zo is bij programma B, Bestuur en Organisatie, sprake van lagere lasten (€ 26,6 miljoen lager dan begroot), onder andere door vertraging in ICT-projecten en een hogere bijdrage vanuit investeringen ter dekking van overhead, wat leidt tot een positiever resultaat. Ook programma 2. Openbare ruimte, Water, Groen en Vervoer laat een positieve afwijking zien (€ 19,6 miljoen), met name door onderbesteding bij het programma Stadsverbetering.

Daarnaast zijn er voordelen door lagere lasten door onderbesteding en vertraging, bijvoorbeeld bij programma 7. Sociale Zaken en Armoedebestrijding (€ 7,7 miljoen voordeel). Daartegenover staan ook nadelen, zoals bij programma 6. Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit (€ 12,2 miljoen nadeel), onder andere door hogere lasten voor zorg en opvang.

Per saldo leiden deze ontwikkelingen tot een hoger rekeningresultaat dan verwacht bij de najaarsnota.

Gelijktijdig met het aanbieden van het jaarverslag wordt voorgesteld om het rekeningresultaat toe te voegen aan de algemene reserve en te betrekken bij de integrale afweging in het voorjaar.

1.3.2 Ontwikkeling saldo baten en lasten

Figuur 3 toont de ontwikkeling van het saldo van baten en lasten exclusief reservemutaties over de afgelopen vijf jaar. Dit saldo bestaat uit het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. Een positief saldo draagt bij aan de houdbaarheid van de gemeentefinanciën.

Figuur 3. Saldo van baten en lasten exclusief onttrekking en toevoeging aan reserves

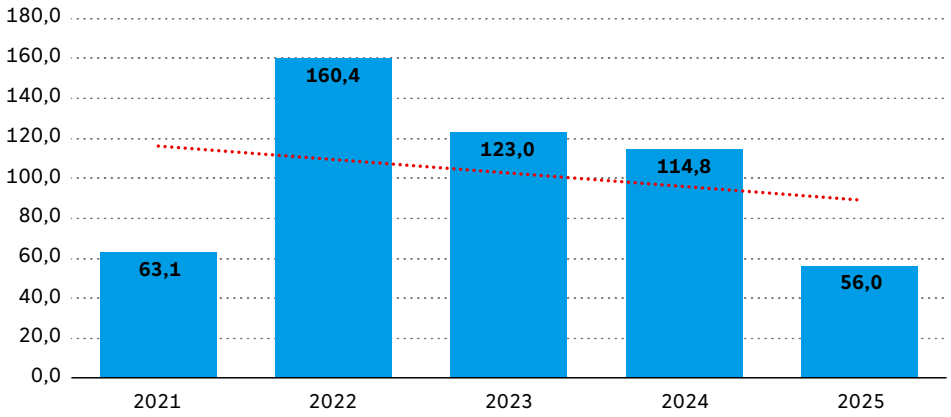

In alle jaren is sprake van een positief saldo. In 2021 bedroeg dit € 63,1 miljoen. In 2022 liep het saldo op tot € 160,4 miljoen, onder andere door gunstige ontwikkelingen bij grondexploitaties en hogere inkomsten, zoals toeristenbelasting.

In de jaren daarna neemt het saldo geleidelijk af: € 123,0 miljoen in 2023 en € 114,8 miljoen in 2024. In 2025 komt het saldo uit op € 56,0 miljoen.

De daling in 2025 hangt samen met hogere lasten binnen meerdere programma's, met name in het sociaal domein, en het uitblijven van incidentele meevallers zoals in eerdere jaren. Tegelijkertijd is er nog steeds sprake van onderbesteding en vertraging in de uitvoering op onderdelen, waardoor het saldo positief blijft.

De ontwikkeling laat zien dat het saldo structureel positief is, maar kan fluctueren door verschillen in uitvoering, timing van baten en lasten en incidentele factoren.

1.3.3 Afwijkingen per programma

In onderstaande tabel zijn de financiële afwijkingen per programma weergegeven. De tabel toont de ontwikkeling van de oorspronkelijke begroting via de najaarsnota naar de realisatie.

Tabel 1. Financiële afwijkingen per programma (bedragen x € miljoen)

Nr	Programma	Begroting 2025 (oorspronkelijk)	Begroting 2025 (najaarsnota)	Rekening 2025	Verschil Rekening Begroting (najaarsnota)
1	Bouwen, Wonen en Duurzaamheid	-49,7	-118,4	-55,2	63,2
2	Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer	-728,7	-784,0	-754,3	29,8
3	Economie, Kunst, Cultuur en Erfgoed	-243,7	-252,0	-251,2	0,8
4	Sport en Bewegen	-71,1	-71,4	-75,9	-4,6
5	Onderwijs	-272,5	-275,8	-277,6	-1,9
6	Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit	-1.251,2	-1.284,4	1.291,8	-7,4
7	Sociale Zaken en Armoedebestrijding	-447,0	-472,0	-466,8	5,2
8	Veiligheid	-270,7	-288,4	-285,8	2,6
A	Algemene Dekkingsmiddelen	4.146,6	4.229,9	4.240,8	10,9
B	Bestuur en Organisatie	-790,2	-756,2	-726,2	30,0
	Saldo van baten en lasten	**21,9**	**-72,7**	**56,0**	**128,7**
	Mutaties reserves	-21,9	96,6	-2,9	-99,5
	Resultaat	**0,0**	**23,8**	**53,1**	**29,3**

Het Jaarverslag 2025 laat ten opzichte van de najaarsnota een voordelig resultaat zien van € 29,3 miljoen. Dit voordeel ontstaat met name door afwijkingen binnen een aantal programma's.

In deze paragraaf worden de afwijkingen per programma voor bestemming van reserves nader toegelicht. Hiermee wordt inzicht gegeven in de onderliggende ontwikkelingen binnen de programma's, los van reservemutaties.

Programma 1. Bouwen, Wonen en Duurzaamheid

Programma 1 laat een voordeel zien van € 63,2 miljoen. Dit wordt vooral verklaard door hogere baten van € 92,4 miljoen door hogere canonopbrengsten en afkoopsommen uit erfpacht (€ 88,7 miljoen), hogere rijksbijdragen en winstnemingen in grondexploitaties (€ 17,7 miljoen). Daartegenover staan lagere baten op rijksmiddelen, onder andere bij het Volkshuisvestingsfonds (€ 5,6 miljoen) en klimaatakkoordmiddelen (€ 15,8 miljoen). De lasten zijn per saldo € 29,2 miljoen hoger, maar kennen ook lagere uitgaven door vertraging, onder andere bij klimaatakkoordmiddelen (€ 13,7 miljoen).

Programma 2. Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer

Programma 2 laat een voordeel zien van € 29,8 miljoen. Dit komt vooral door hogere baten van € 30,5 miljoen, waaronder bijdragen van derden zoals de Vervoersregio Amsterdam. Hier staan ook meer lasten tegenover (€ 16,5 miljoen) en hogere parkeer- en havengelden. De lasten zijn per saldo € 0,8 miljoen hoger.

Programma 6. Gezondheid, Zorg, Jeugd, Opvang en Diversiteit

Programma 6 laat een nadeel zien van € 7,4 miljoen. Dit komt vooral door hogere lasten binnen het programma, waaronder jeugdhulp en opvang. Tegelijkertijd zijn er ook lagere lasten door vertraging in uitvoering van maatregelen en programma's.

Programma A. Algemene Dekkingsmiddelen

Programma A laat een voordeel zien van € 10,9 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 20,7 miljoen, onder andere uit het gemeentefonds (€ 11,6 miljoen) en OZB (€ 10,1 miljoen). De lasten zijn € 9,8 miljoen hoger, onder andere door mutaties in voorzieningen.

Programma B. Bestuur en Organisatie

Programma B laat een voordeel zien van € 30,0 miljoen. Dit wordt vooral verklaard door lagere lasten van € 26,6 miljoen, onder andere door vertraging in ICT-projecten (€ 8,6 miljoen) en hogere bijdrage vanuit investeringen ter dekking van overhead (€ 6,8 miljoen). Een deel van dit voordeel hangt samen met vertraging in verschillende ICT-projecten, waardoor uitgaven pas in 2026 plaatsvinden.

1.3.4 Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken.

Er is geen vaste norm voor dit kengetal. Een negatief saldo betekent dat structurele lasten (deels) worden gedekt met incidentele middelen. Dit kan aanleiding zijn voor een negatieve beoordeling door de toezichthouder, de provincie Noord-Holland.

Tabel 2. Meerjarig beeld van het structurele begrotingssaldo

(bedragen x € miljoen)	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele baten	6.327,7	5.979,9	6.346,0	7.100,6	7.407,9
Structurele lasten	6.200,4	5.726,9	6.179,9	6.706,5	7.129,9
Structureel begrotingssaldo	127,3	253,0	166,1	394,1	278,0

In 2025 bedraagt het structureel begrotingssaldo € 278,0 miljoen positief. Dit is lager dan in 2024. De afname komt doordat de structurele lasten sterker zijn gestegen dan de structurele baten. Hierdoor neemt de ruimte om structurele lasten te dekken met structurele baten af. Ondanks deze afname blijft het structureel saldo positief, en daarmee nog binnen de marges van de toezichthouder. De begroting is structureel in evenwicht. Daarmee sluit de gemeente 2025 financieel op een solide manier af en blijft de basis op orde. Tegelijkertijd laat het meerjarig financieel beeld zien dat blijvende aandacht nodig is om de begroting ook de komende jaren structureel in evenwicht te houden.

Meer informatie over de opbouw van het structurele saldo is opgenomen in hoofdstuk 6.3 Overzicht incidentele baten en lasten.

1.4 Balans

1.4.1 Balans 2025

Tabel 3. Balans (bedragen x € miljoen)

Activa	2024	2025
Grond	8.520,3	8.808,6
Materieel bezit	6.305,3	6.697,9
Financieel bezit	1.095,0	1.250,7
Overig bezit	1.203,1	1.341,4
Totaal	**17.123,8**	**18.098,7**

Passiva	2024	2025
Reserves	8.221,9	8.277,9
Voorzieningen	660,3	770,7
Schuld	7.063,6	7.806,0
Overig	1.178,0	1.244,0
Totaal	**17.123,8**	**18.098,7**

Het balanstotaal is met € 974,9 miljoen toegenomen in 2025. We blijven investeren om de stad te onderhouden, te verduurzamen en te laten groeien. Hierdoor neemt ons bezit toe. De investeringen betalen we uit onze reserves en door hiervoor te lenen. De belangrijkste ontwikkelingen worden hieronder op hoofdlijnen toegelicht.

Grond en erfpacht

Het bezit aan erfpachtgrond is toegenomen met € 288,3 miljoen. Dit komt vooral doordat we meer grond in erfpacht hebben uitgegeven waarover we canoninkomsten ontvangen. Daartegenover staat dat bestaande contracten zijn omgezet naar eeuwigdurend afgekochte erfpacht. Een eeuwigdurend afgekocht recht heeft geen financiële waarde voor de gemeente en deze rechten worden voor € 1 op de balans gezet.

Materieel en financieel bezit

De waarde van de materiële bezittingen is met € 392,6 miljoen gestegen. Dat komt vooral door de investeringen in (school)gebouwen en de openbare ruimte zoals wegen, bruggen en riolering. In de paragraaf Investeringen lichten we dit verder toe. Daarnaast is het financieel bezit toegenomen met € 155,7 miljoen, wat vooral het gevolg is van het overnemen van de financiering van banken aan het Afval Energiebedrijf.

Reserves en voorzieningen

De reserves zijn met € 56 miljoen toegenomen. De reserves zijn grotendeels bedoeld ter dekking van toekomstige uitgaven waarover al is besloten. De algemene reserve is ruim € 130 miljoen hoger dan vorig jaar en komt daarmee uit op € 419,7 miljoen. Dit

voldoet aan onze norm van 5 procent van het begrotingstotaal. Het is daarmee toereikend om tegenvallers op te vangen. Ook de voorzieningen zijn gestegen. Dit zijn bedragen die apart worden gezet voor concrete verplichtingen en risico's, zoals verwachte toekomstige uitgaven. De toename van ruim € 110 miljoen komt vooral doordat het Rijk middelen heeft verstrekt voor woningbouwprojecten die in latere jaren worden uitgevoerd.

Schuld

De schuld is met € 742 miljoen gestegen naar € 7,8 miljard. Dit komt vooral doordat we leningen aangaan om investeringen te kunnen doen. De ontwikkeling van de schuld hangt dus sterk samen met onze investeringsambities. Hoewel de schuld is gestegen, blijft deze beheersbaar en voldoen we aan de signaalwaarden van onze toezichthouder, de provincie Noord-Holland. Dit lichten we verder toe in de paragraaf Financiering.

1.4.2 Meerjarige ontwikkeling

Hieronder is de balansontwikkeling in de afgelopen jaren te zien, onderverdeeld naar de grootste posten in onze bezittingen en naar schuld en reserves.

Figuur 4. Ontwikkeling balans

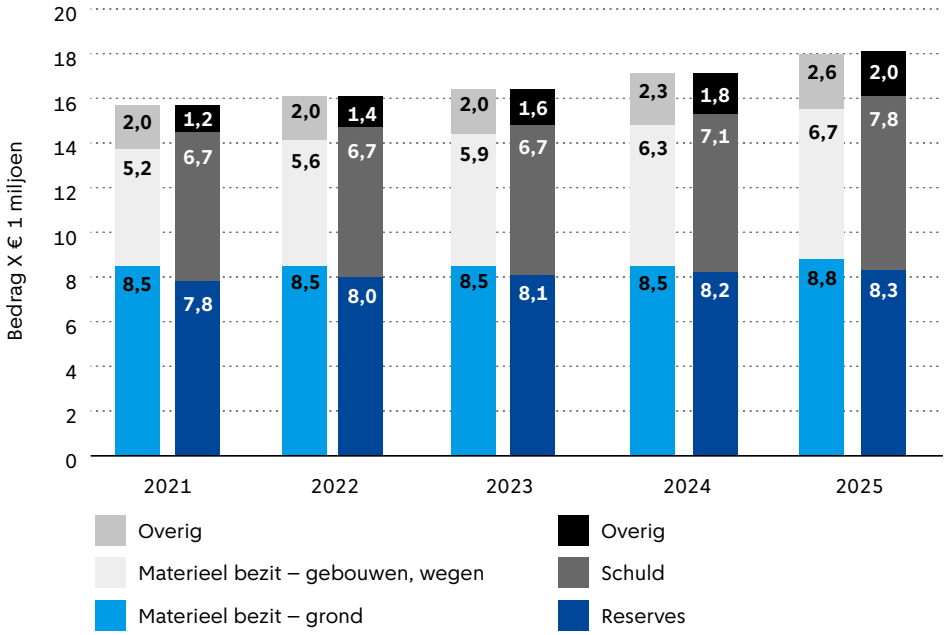

Het balanstotaal is in de afgelopen jaren toegenomen naar € 18 miljard in 2025. Het bezit is vooral gestegen door forse investeringen in (school)gebouwen en de openbare ruimte. Deze investeringen dragen bij aan het verbeteren en het laten groeien van de stad. Dit betalen we uit eigen vermogen en door schuld aan te gaan. Na een aantal stabiele jaren is de schuld toegenomen naar € 7,8 miljard. Daartegenover staat een toename van onze reserves naar € 8,3 miljard.

1.4.3 Balansratio's: schuldquote en solvabiliteit

Financiële kengetallen geven samen een beeld van onze financiële positie. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Vooral in onderlinge samenhang zijn ze informatief. In het dashboard van onze huidige financiële positie vertalen we de kengetallen in gezamenlijkheid naar hoe weerbaar en wendbaar we zijn.

Dit blijkt uit onze solvabiliteit, netto schuldquote en weerstandsvermogen. De solvabiliteit vertelt hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen. Met een solvabiliteit van 46 procent in 2025 blijven we volgens onze toezichthouder voldoen aan de signaalwaarde 'redelijk'. Vergeleken met 2024 is de solvabiliteit licht gedaald met 2 procentpunten.

De netto schuldquote toont de verhouding tussen de schuld en de inkomsten. De schuld delen we op in twee componenten: de standaardschuld en de erfpachtschuld. De standaardschuld beheersen we door de netto schuldquote hiervan op lange termijn te richten op 110 procent. De erfpachtschuld beheersen we door canoninkomsten uit erfpacht te sparen.

In 2025 is onze netto schuldquote zonder erfpacht (standaardschuld) 58 procent. Dat is hetzelfde percentage als vorig jaar. Hiermee voldoen we aan de signaalwaarde 'voldoende' van de provincie Noord-Holland. Daarnaast blijven we ruim binnen de door onszelf gestelde norm van 110 procent voor de netto schuldquote van de standaardschuld.

1.5 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Voor de financiële stabiliteit van de gemeente Amsterdam zijn de hoogte van de algemene reserve, een zorgvuldig begrotingsbeleid en een verantwoorde schuldontwikkeling de belangrijkste indicatoren. Over het geheel genomen zijn deze factoren in 2025 voldoende beheerst geweest om tegenvallers in de komende jaren op te vangen.

Ondanks de tegenvaller door het niet doorgaan van de verkoop van het Afval Energiebedrijf (AEB) heeft Amsterdam zijn financiële veerkracht behouden.
De financiële risico's zijn echter opnieuw toegenomen. Dit komt vooral door:

- dekkingstekorten op inkomensondersteunende regelingen (BUIG);
- het risico op naheffingen en boetes als gevolg van de Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA);
- de herijking van het gemeentefonds, die nadelig kan uitvallen;
- het overnemen van de financiering van banken aan het AEB;
- en het risico op verminderde opbrengsten uit leges.

De algemene reserve is voldoende hoog en de schulden zijn de afgelopen jaren gestabiliseerd. Beide liggen binnen de bandbreedtes voor een houdbare financiële positie.

Figuur 5. Verwachte stand van de algemene reserve

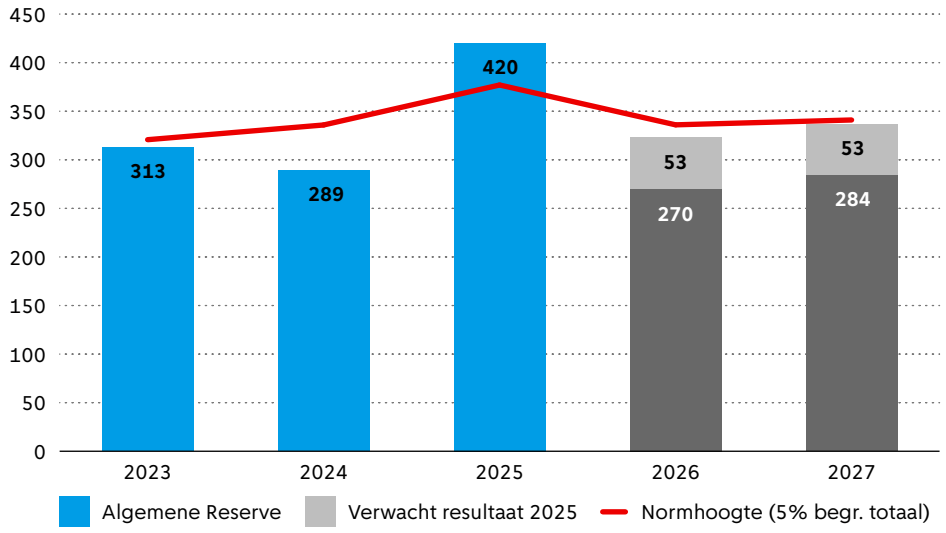

Bij de Jaarrekening 2025 bedraagt de norm voor de algemene reserve € 377 miljoen. Dit is gebaseerd op 5 procent van het begrotingstotaal, exclusief mutaties in de reserves. De hoogte van de algemene reserve eind 2025 is € 420 miljoen. Op basis van eerdere besluitvorming zal deze in de komende periode afnemen, maar naar verwachting in 2026 rond de norm blijven, mede door toevoeging van het rekeningresultaat. De algemene reserve zal door eerdere besluitvorming weer dalen, maar naar verwachting in 2026 rond de normhoogte blijven wanneer het rekeningresultaat van 2025 aan de algemene reserve wordt toegevoegd.

In 2025 en ook in de komende jaren zijn er externe factoren waar de gemeente mee te maken heeft:

- Geopolitieke onzekerheid, zoals de grilligheid van het Amerikaanse handelsbeleid en gewapende conflicten, beïnvloedt de wereldeconomie. Hoewel de effecten op de Nederlandse economie vooralsnog meevallen, blijft de onzekerheid groot en raakt deze direct of indirect ook Amsterdam. Deze verwachting gaat uit van een conflict van beperkte duur tussen de Verenigde Staten, Israël en Iran, waardoor er tijdelijk hogere inflatie is die de koopkracht drukt.
- De inflatie neemt op de langere termijn iets af, maar blijft de komende jaren hoger dan in de meeste landen binnen het eurogebied.
- Rentestanden blijven hoger dan we gewend waren.
- Klimaatverandering en klimaatbeleid hebben grote gevolgen. Dit vraagt om aanzienlijke investeringen in duurzaamheid en ingrijpende aanpassingen in de fysieke leefomgeving. De uitstoot van broeikasgassen en stikstof daalt, maar nog onvoldoende om de klimaatdoelen te halen.

Amsterdam is kwetsbaar voor deze ontwikkelingen omdat:

- De gemeente te maken heeft met dalende inkomsten door een structureel lagere uitkering uit het gemeentefonds. Dit komt onder andere door de afname van het relatieve aandeel van Amsterdam in de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen' en een vertraging in de bevolkingsgroei. Dit raakt het programma Algemene Dekkingsmiddelen, wat kan doorwerken naar minder middelen voor alle programma's.
- Tegelijkertijd nemen de lasten toe, onder andere door stijgende rentelasten. Aflopende leningen moeten worden geherfinancierd tegen hogere rentes. Dit raakt vooral programma's met hoge investeringen, zoals programma Openbare Ruimte, Water, Groen en Vervoer, maar ook Economische Zaken, Kunst, Cultuur en Erfgoed, programma Sport en Bewegen en programma Onderwijs, waar veel wordt geïnvesteerd in maatschappelijke voorzieningen.
- De schuldpositie nadert haar grenzen, waardoor de investeringsruimte verkrapt en de financiële wendbaarheid verminderd is.

En er zijn ook niet-financiële risico's die onze organisatie kunnen raken, zoals technologische ontwikkelingen (AI), afhankelijkheid van niet-Europese ICT-partijen en klimaatverandering. Deze risico's kunnen gevolgen hebben voor onze digitale autonomie, continuïteit van dienstverlening en de fysieke leefomgeving. Uitgebreide informatie hierover staat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

1.6 Rechtmatigheid

In de rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan of de financiële beheershandelingen voldoen aan de kaders die door de raad zijn vastgesteld. Deze kaders bestaan uit de begroting, gemeentelijke verordeningen en bepalingen in relevante wet- en regelgeving. De raad heeft een verantwoordingsgrens vastgesteld. Dit is een bedrag waarboven het college afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 2 procent van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves. Voor 2025 komt deze grens uit op € 151,4 miljoen. De totale onrechtmatigheid over 2025 bedraagt € 204,8 miljoen. Dit bedrag overschrijdt de verantwoordingsgrens. De onrechtmatigheid bestaat uit € 68,7 miljoen aan inkooponrechtmatigheid en € 136,1 miljoen aan begrotingsonrechtmatigheid.

De inkooponrechtmatigheid van € 68,7 miljoen komt voort uit uitgaven waarbij niet is voldaan aan de Europese aanbestedingsregels. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt in de bedrijfsvoering. Sommige aankopen zijn niet of te laat Europees aanbesteed, hebben een contractwaarde die is overschreden, of hebben contracten die niet tijdig zijn verlengd. In de paragraaf bedrijfsvoering leggen we uit waardoor de inkooponrechtmatigheid is ontstaan en welke verbeteringen we doorvoeren om deze in de toekomst te verminderen.

De begrotingsonrechtmatigheid is € 136,1 miljoen. Het gaat daarbij om lasten in de programmaonderdelen die hoger uitvielen dan de raming in de laatst vastgestelde begroting (de najaarsnota). De afwijkingen zijn acceptabel omdat ze passen binnen het vastgestelde beleid. In hoofdstuk 2 zijn alle lastenoverschrijdingen per programmaonderdeel toegelicht. Verschillen tussen wat we van plan zijn uit te geven en wat we echt uitgeven zijn normaal. Wel zullen we onderzoeken of er maatregelen mogelijk zijn om een deel van de afwijkingen al voor de najaarsnota in beeld te krijgen.